

Leo Fijen
*Het geheim
van de stilte*

Levenslessen van eilandgasten

Leo Fijen
*Het geheim
van de stilte*

Levenslessen van eilandgasten

Derde druk

Uitgeverij
Ten Have

LEVEN VAN JE DROOM

Het is de eerste dag dat ik dit jaar weer op het eiland ben. Het is de tweede ontmoeting. In de verte zie ik hem zitten. Achter een schildersdoek. Met een pet op zijn gebruinde hoofd. Een man van mijn leeftijd. Vriendelijke ogen met lichtjes die stralen. Hij heeft plezier in het leven en wil dat graag delen met anderen. Daarom vertelt hij me, als ik naast hem sta, wat hem beweegt.

Hij is een weekje op het eiland om te schilderen. Hij komt hier zijn hele leven al. Toen hij net geboren was, kreeg zijn moeder een inzinking en werd hij verzorgd door zijn opa en oma. Die woonden op Schier. De eerste maanden van zijn leven heeft hij op het eiland doorgebracht. Het eiland zit in zijn genen, net als het schilderen. Zijn opa was veerbootkapitein en is op latere leeftijd gaan schilderen. Zijn vader was al bijna vijftig jaar en ging toen pas naar de academie. En hij zelf had ook een late roeping. Jonger dan zijn vader en opa, maar wel geroepen door een droom.

Hij had een droom om te kunnen leven van het schilderen. Net als zijn opa en vader had hij eerst een ander beroep. Hij was lijstenmaker. Hij lijstte de kunst van anderen in. Nu mogen anderen zijn werk inlijsten. Nu leeft hij van zijn droom. Nu doet hij waarvoor hij bestemd is. Schilderen.

Als hij het een week niet doet, zegt een stemmetje in hem: je moet aan het werk. Het is een passie die nooit overgaat. Het is een diep verlangen dat hem adem en zuurstof geeft. Het is een levenshouding die hem de ruimte geeft er helemaal te zijn, in het heden.

Meestal schildert hij dieren. De markante koppen van koeien hangen in zijn galerie in het hoge noorden. Of ze zijn te vinden op kopjes en schotels, aan muren en wanden. Zijn werk is geliefd. Hij kan er goed van bestaan. Maar hij moet af en toe naar het eiland, zijn Schiermonnikoog. Hij wordt er opgewonden van. Om zomaar te zitten op het strand en naar de horizon te kijken in een stilte die geen stilte is. Bijna altijd de wind om zijn hoofd.

Als hij zo een dag gekeken en geschilderd heeft, is hij kapot. Helemaal kapot. Van de stilte, van de wind, van de vogels, van de zon, van de beweging in de stilte. Alles buiten wekt de indruk van rust en afstand, maar de stilte woelt alles in hem om. Totdat het schilderij klaar is. Dan pakt hij zijn spullen in, loopt terug naar zijn huisje en is voldaan. De stilte heeft van alles in hem bewogen, maar nog veel meer wakker geroepen. Want hij doet waarvoor hij geboren is. In de stilte van het eiland.

VERBONDENHEID ZONDER WOORDEN

Over het strand lopen twee mensen. Een man en een vrouw, van meer dan middelbare leeftijd. Ze lijken gelukkig, want ze houden elkaar vast en kijken elkaar in de ogen. Als ik hen aanspreek, word ik bevestigd in mijn eerste indruk. Gewoonweg aardige mensen die het goed hebben en die graag naar het eiland komen om hun hoofd leeg te maken.

Ze hebben net een stuk gewandeld. En ze hebben even halt gehouden bij een schilder die het strand, de zee en de luchten probeert vast te leggen. Maar wie het wonder wil schilderen, schiet altijd tekort. Het wonder van het leven is niet in woorden of kleuren te vatten. Dat weet de schilder – dat ontdek ik ook als ik langer met de man en de vrouw praat. Ze zijn een echtpaar, al lang bij elkaar. Ze zeggen dat ze maatjes zijn, voor altijd. Het geluk is zichtbaar als ze de blik op de ander richten. Het geluk is kwetsbaar als ze terugkijken op het afgelopen jaar.

De vrouw wil praten, maar blokkeert. De man wendt het gelaat af. De pijn wordt tastbaar wanneer ze de ogen opslaan en in stilte de ander zoeken. De vrouw moet huilen als ze het verhaal vertelt. Over hun kleinkinderen die maar één uur hebben geleefd. Over het telefoontje van hun zoon dat het mis was gegaan. Over de dag waarop deze rampspoed zich voltrok, op Tweede Kerstdag. En over de dag dat het

afscheid was, met Oudjaar. De feestdagen zullen voor altijd anders zijn, snikt ze.

Maar de namen van de tweeling mogen niet vergeten worden en blijven genoemd worden. Daarom gaat ze deze Kerst engeltjes in de boom hangen, met de namen van de tweeling, Feline en Robijn. Een uur geleefd, maar voortlevend als een engel met een naam. De man krijgt het te kwaad, wil niets meer zeggen. De vrouw lacht door haar tranen heen.

Opa en oma hebben een zwaar jaar achter de rug, willen hun hoofd leegmaken en worden geheeld door de wind en de stilte. Het verhaal van deze twee mensen is toch weer anders dan ik dacht. Ze zijn gelukkig met elkaar, maar moeten elkaar stevig vasthouden om met het drama van hun kleinkinderen verder te kunnen leven. Dan helpt het om stil te zijn, want in de stilte is er meer verbondenheid dan met welk woord ook. Daar is de diepste verbondenheid, met elkaar, met de tweeling, met hun vader en moeder. Zonder woorden, in de stilte.

TROOSTEN BEGINT MET LUISTEREN

Twee kleine kinderen spelen in het water. Een oudere vrouw kijkt toe en werpt soms een blik op haar mobiele telefoon. Het is hun oma, die een huisje heeft op het eiland en daar logeert met twee van haar kleinkinderen. Ze legt me uit waarom ze hier graag komt. Vanwege de rust en de stilte, dat is het Schiergevoel. Ze legt ook uit waarom ze zo vaak op haar mobiele telefoon kijkt. Haar dochter kan elk moment bevallen. Oma past op de andere kinderen.

En oma heeft een verhaal te vertellen. Over haar zus die gestorven is en over diens zoon die op jonge leeftijd dood bleef op het hockeyveld. Ze is niet alleen in de stilte om op de kleinkinderen te passen, ze is hier ook om ruimte te zoeken. Die ruimte heeft ze nodig om verder te kunnen leven. Ze kijkt omhoog en doet dat niet zonder reden. Die ruimte verwijst ook naar boven. Ze zegt kracht te krijgen van boven en ze gelooft dat haar zusje en diens zoon niet weg zijn, maar voortleven.

Deze oma getuigt van haar geloof, maar spreekt ook over haar ervaringen met kankerpatiënten. Ze werkt als verpleegkundige op de afdeling oncologie. Het is een oma met meerdere gezichten. Daar heeft ze mensen zien sterven, daar kon ze vrouwen troosten, daar stond ze soms met lege handen. Ziekte en dood laten een spoor van vernieling achter. Daar heeft ook het geloof geen woorden voor. Daar

is hoogstens de troost dat God niemand laat vallen en zich ontfermt over ieder mens.

Een oudere vrouw op het strand, met haar kleinkinderen. Wachtend op het nieuwe leven, pratend over de dood in haar familie en op haar werk. Ze vormt het contrast tussen leven en dood. Dat maakt haar bestaan juist zo boeiend. Want wie de dood van dichtbij meemaakt, koestert het leven meer dan ooit als een geschenk. Daarom geniet ze van haar kleinkinderen die met een schep spelen. In de stilte van het eiland kan ze afstand nemen van de pijn om het cadeau van het leven uit te pakken.

Dat geschenk heeft ze meegekregen in haar geloof. Ze is gereformeerd opgevoed. Ze gaat nog steeds naar de kerk, ze vindt houvast in haar geloof. En ze is ervan overtuigd dat we allemaal een opdracht hebben om de wereld een beetje mooier te maken. Ik vraag haar wat haar roeping is. Ze antwoordt dat het haar taak is om mensen met kanker te helpen en te troosten. Ze voelt zich daarbij gedragen door God, vooral als er geen woorden zijn in het verdriet van jonge mensen.

Ik wil weten wat ze dan doet.

Niets, is haar reactie. Helemaal niets. Gewoon luisteren. Luisteren is belangrijker dan spreken. Troosten begint bij luisteren. En luisteren kun je leren. Hier op dit eiland. Wie kan luisteren naar de wind en de zee, heeft ook de tijd voor het verhaal van de ander.

TRAGER LEVEN NA EEN BURN-OUT

Ze heeft te hard gewerkt. En ze heeft een enorme behoefte aan rust. Ze zit op een bankje naast haar geliefde. Al vijftien jaar samen, pas twee jaar getrouwd. Elkaar gevonden in het onderwijs. Hij is al klaar met werken, zo oogt hij ook. Als een vitale, wijze man die de tijd aan zichzelf heeft. Hij luistert naar haar, want zij doet vooral het verhaal. Hij geeft haar de ruimte en doet dat met vertederde, bijna verliefde blik. Ook na vijftien jaar samen. Ze zitten op een bankje dat de laatste halte is naar het strand, tussen paal zes en zeven.

Ze maakt de indruk dat ze altijd wil blijven zitten, naast haar geliefde. Want ze is op zoek naar de kleinste en traagste tred van het leven. Ik vraag haar waarom ze zo naar traagheid verlangt. Ze zegt me dat ze in ademnood is. Ze merkt dat aan heel haar lichaam. Haar hartslag, haar tranen, haar vermoeidheid, haar onvermogen om op gang te komen. Ze wil weg uit dat gejaagde leven, uit die tredmolen dat ze er voor alles en iedereen moet zijn. Altijd heeft ze dat gekund, altijd stond ze voor iedereen klaar. En toen was het op, van het ene op het andere moment.

Ze is een mooie vrouw met een rustgevende stem. Ze spreekt tot de verbeelding, door haar zonnebril. Ik weet niet wat haar ogen zien, ik hoor alleen haar stem. Die kan betoveren, die kan rust brengen. Aan iedereen, behalve aan haarzelf. Ze is op zoek naar de rust die ze zelf

uitstraalt. Ze is de paradox in zichzelf en gek genoeg beseft ze dat zelf nauwelijks. Ik luister graag naar haar als ze vertelt over de liefde voor de man naast haar. Ze horen gewoon bij elkaar. Verbondenheid door alles heen, vult ze aan. Daarom trouwden ze pas na twaalf jaar. Nooit gedacht, toch gedaan. Omdat het leven niet zonder feestvieren kan. Je moet soms je eigen slingers ophangen, zoiets.

Die slingers zijn tijdelijk verdwenen, want ze is zichzelf even kwijt. Daarom is ze met haar geliefde op het eiland. Soms is er de droom om hier voor altijd te blijven en hun huis op het vasteland te verkopen. Dan komt er rust, dan is er ook meer aandacht voor elkaar. Ze heeft dat geleerd op cursussen. Om meer in het nu te leven, om te genieten van het heden, om niet te veel aan morgen en overmorgen te denken.

Ze beseft dat ze moet kiezen. Durft ze dat wel? Heeft ze de moed om de knop om te draaien en haar hart te volgen? Vindt ze de ruimte om in dat trage ritme te leven? Want alleen zo is het mogelijk in het heden te genieten. Ze weet het donders goed. Haar geliefde ook. Voor het eerst gaat de zonnebril af. Ze kijken elkaar in de ogen. Ik kijk haar aan. Met zonnebril is ze jonger. Haar ogen verraden haar leeftijd. Ze heeft eigenlijk geen tijd meer om te wachten. Het is nu of nooit. Doe het, zeg ik haar. Durf het, moedig ik haar aan. Wat heb je te verliezen, probeer ik het nog eens. Ze lacht naar me en antwoordt dat ze het las-

tig vindt. Dan klinkt het aarzelend uit haar mond: 'Dit is hét moment, dit is ons moment.'

Ik hoop dat ze voor het eiland heeft gekozen, maar ik vrees dat ze weer voor de klas staat. Want zo gaat het met de meeste mensen. Ze blijven steken in hun eigen droom.

